

1604

Gros

(ALDC, IX, F 15. *Sac gros*)

En aquest mapa i comentari ens ocupem del significat ‘d'un volum considerable’ formant part del sintagma *Sac gros* i deixem per a un altre capítol el tractament fonosintàctic d'aquest sintagma (veg. mapa 1577).

L'adjectiu més estès per tot el domini és *gros*, der. del llat. GRÖSSUS ‘de proporcions importants en volum, en gruix’, que s'aplicava tant a coses com a persones, sentit aquest que trobem en bona part del territori, especialment en val. (veg. PALDC, VIII, mapa 1276); var. *cross* 98, per ensordiment de *g-* pel contacte amb la *-k* de *sac*; *gruesso* 108 (← cast.); der. *grosser* 1. Són geosinònims de menor extensió: *gruixut* 32, 45, compost de *gruix* (< llat. vg. *GRÖSSIES) i el suf. *-ut* (< -UTU); *gran* (< GRANDIS), que va

substituir MAGNUS (mantingut només en topònims com *Montmany*, *Vallmanya*) i que des dels orígens de la llengua es revela sinònim de *gros* (“mosques ben tan *grosses* e tan *grans*”, DescLOT); *gord* (var. castellanitzant *gordo*), der. del llat. vg. GŪRDUS ‘pesant, gruixut, maldestre’, desviat a ‘gras’ en parlars nord-occ. i val., des d'on va ser exportat a l'eiv. El solitari *recio* 100 és un manlleu al cast., on probablement és una modificació de **régeo* (congènere del cat. *règeu*) procedent de RĪGĪDUS (der. de RIGĒRE).

Són mots normatius *gros*, *gran*, des del DG₁, 1932 (*gord*, amb el significat de “corpulent; grosser, no gens delicat; dur en *pa gord*, *coca gorda*”).

